

17.12.2014

Dnro 5695/4/13

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Piatta Skottman-Kivelä

VAMMAISEN LAPSEN KOULUKULJETUKSISSA OTETTAVA HUOMIOON HÄNEN YKSILÖLLISET ERITYISTARPEENSA

1 KANTELU

Kantelijan asiamies arvosteli A:n puolesta lähettämässään kirjeessä kaupungin menettelyä A:n kehitys- ja monivammaisen, pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan lapsen koulukuljetusten järjestämistä koskevassa asiassa.

Kantelija kertoi, että hänen tuolloin yhdeksänvuotiaalla lapsellaan oli harvinainen kromosomipoikkeavuus ja sen seurauksena kehitysvamma, neurogeeninen rakko, sydänvika ja muita perussairauksia. Lapsi kommunikoi jonkin verran sanahahmoin, tukiviittomin ja kuvakansion avulla, mutta hänen oli vaikea ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan.

Lapsi kävi lukuvuonna 2011–2012 toista esiopetusvuottaan koulussa, joka sijaitsi kuuden kilometrin päässä lapsen kodista. Syksyllä 2011 muutamaa päivää ennen koulun alkua kantelijalle oli ilmoitettu, että lapsi noudettaisiin kotoa noin kello klo 7.05, kun koulu alkoi 8.15. Koska kantelija piti kohtuuttomana, että lapsi joutuisi heräämään viimeistään kello 6.00 katetointia ja aamutoimia varten, oli kantelija päättänyt itse kuljettaa lapsen kouluun. Kantelija yritti syksyn 2011 aikana selvittää kuljetusasiaa ja saada siihen muutosta. Kantelija oli helmikuussa 2012 hakenut taksimatkojen muuttamista lääkärin ja opettajan lausuntojen ”tuella”. Kaupunki oli maaliskuussa 2012 päättänyt järjestää lapsen koulukuljetukset ns. pikkutaksilla niin, että kyädissä oli myös yksi toinen oppilas.

Kantelun mukaan syksyllä 2012 lapsi oli kuitenkin jälleen siirretty isoon yhteiskuljetukseen. Lapsen koulupäivät päättyivät jo kello 12, mutta lapsi saapui kotiin vasta noin kello 13.20–14. Terveydentilansa vuoksi lapsen oli mm. vaikea pidätellä virtsaa ja muutaman kerran hän olikin kastellut alleen kuljetuksen aikana. Lapsi itki lähes joka päivä kuljetuksen aikana, koska hänellä oli niin kova ”pissahätä”. Kantelijan toimitettua kaupungille lääkärinlausuntoja, joista muun ohella ilmenivät edellä kerrotut lapsen neurogeenisen rakon haasteet ja kehitysvamma, oli lapsen kuljetukset kolmen viikon jälkeen päätetty jälleen järjestää pikkutaksilla kotiin.

Edellisten vuosien ”kaaoksen” välttämiseksi kantelija oli jo keväällä 2013 toimittanut tarvittavat lääkärinlausunnot ynnä muuta selvitystä, jotta kuljetusasiat olisivat syyslukukauden 2013 alussa olleet kunnossa. Kantelija oli myös ennen koulun loppua puhelimitse varmistanut, että kuljetukset jatkuivat myös syksyllä ennallaan, eikä lapsi joutuisi jälleen yhteiskuljetuksiin.

Joitakin päiviä ennen koulun alkua elokuussa 2013 kantelijan tiedusteltua pikkutaksin reittiaikataulua oli hänelle kerrottu, että lapsi oli siirretty jälleen yhteiskuljetukseen kotiinpaluun osalta. Kantelijan mukaan hänelle ei pyynnöstä huolimatta annettu liikennöitsijän puhelinnumeroa eikä koulukuljetusten aikataulua. Koulun alkua edeltävänä päivänä kantelijalle oli ilmoitettu kuljetusten noutoaika, mutta ei paluuaikaa koulusta. Ensimmäisenä koulupäivänä

kantelija oli joutunut hätäntyneenä odottamaan lasta kotiin. Tämän viimein saavuttua itkuisena kotiin, kävi ilmi, että toiset oppilaat olivat kiusanneet ja satuttaneet lasta.

Kantelijan mukaan hänen ryhdyttyään selvittämään asiaa hänelle oli ilmoitettu, että ”poikkeusluvalla asian selvittämiseksi” lapsi pääsisi pikkutaksilla kotiin. Samalla edellytettiin uutta lääkärinlausuntoa, josta selkeästi ilmeni, ettei lapsi voisi tulla yhteiskuljetuksella kotiin. Aiemmassa lääkärinlausunnossa oli todettu että lapsen kohtuullisena kotimatkan kestona voitiin hänen erityistarpeensa huomioiden pitää enintään 30 minuutin kotimatkaa.

Kantelusta ilmenevien selvittelyvaiheiden ja kantelijan useiden yhteydenottojen jälkeen oli aluejohtaja B noin kolme viikkoa koulunaloituksen jälkeen 29.8.2013 sähköpostiviestissään pahoitellut asian ratkaisun siirtymistä ”erinäisistä syistä” sekä todennut, että lapsen iltapäiväkuljetukset tultaisiin järjestämään niin, että ne olivat ”kestoltaan inhimilliset ja huomioivat lapsen erityistarpeet”. Kantelija kertoi myös, että näiden kolmen viikon aikana kahtena päivänä lapselle ei ollut lainkaan järjestetty paluukuljetusta ja lapsi oli joutunut odottamaan koululla noin tunnin ajan koulun tilaamaa taksikuljetusta.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Keskeiset oikeusohjeet

Suomen perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 16 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslain 21 §:n nojalla jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lapsia ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan minkään ominaisuuden tai aseman perusteella (2 artikla). Vammaisen lapsen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä oloissa, jotka takaavat ihmisarvon, edistävät itseluottamusta ja helpottavat lapsen aktiivista osallistumista yhteisönsä toimintaan. Lapselle ja hänen hoidostaan vastaaville henkilöille on annettava tarvittaessa apua, joka on suunniteltava varmistamaan vammaisen lapsen mahdollisuus koulunkäyntiin, koulutukseen, terveydenhoito- ja kuntoutuspalveluihin, ammattikoulutukseen ja virkistystoimintaan siten, että lapsi sopeutuu mahdollisimman hyvin häntä ympäröivään yhteiskuntaan ja että hän saavuttaa mahdollisimman korkean yksilökohtaisen kehitystason, sivistyksellinen ja henkinen mukaan luettuina (23 artikla). Jokaisella lapsella on yhtäläinen oikeus saada opetusta (28 artikla). Lapsen edun ja yhdenvertaisuuden edelle ei voi laittaa esimerkiksi taloudellisia intressejä.

Suomi on allekirjoittanut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (31.3.2007) ja on siinä myös Euroopan Unionin kautta osallisena. Sopimuksen ratifiointi on vireillä. Sopimus ilmaisee kansainvälisen oikeuden vammaisille turvaamia oikeuksia. YK:n vammaissopimuksen 7 artiklan mukaan sopimuspuolten on muun ohella toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että vammaiset lapset voivat nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa. Vammaissopimuksen 24 artiklassa sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden koulutukseen. Tätä oikeutta toteuttaessaan sopimuspuolet varmistavat muun ohella, että vammaisia henkilöitä varten tehdään heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaiset kohtuulliset mukautukset ja vammaiset henkilöt saavat yleisessä koulutusjärjestelmässä tuen, jota tarvitaan helpottamaan heidän tehokasta koulutustaan.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus (1 mom).

Säännöksen 2 momentin mukaan edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Perusopetuslain 42 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuun opetuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee muun ohella 32 §:ssä säädettyä etua tai oikeutta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kuljetusten turvallisuudesta on säädetty liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (553/2006).

Hallintolain 7 §:ssä ilmaistun hallinnon palveluperiaatteen mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita. Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 31 §:n 1 momentista ilmenevän virallisperiaatteen mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Asianosaisen on puolestaan esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asiakkaan on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

3.2

Saatu selvitys

Kaupungilta saadun selvityksen mukaan tilaaja vastaa kuljetuspalvelujen hankinnasta, koulu- ja päivähoitokuljetusten reitti- ja aikataulusuunnittelusta sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisten velvoitteiden täyttymisen seurannasta.

Saadussa selvityksessä on siitä tarkemmin ilmenevästi yleisellä tasolla kuvattu koulu- ja päivähoitokuljetusten järjestäminen, seuranta- ja sanktiointimenettely, asiakaspalautteiden hallinta ja käsittely sekä reittien ja aikataulujen suunnittelu. Reitit ja aikataulut suunnitellaan niin, etteivät matka-aikojen enimmäiskestolle säädetty ajat ylity. Suunnittelun yleisperiaatteista voidaan poiketa oppilaalle myönnettyjen erityisoikeuksien mukaisesti. Tilaaja myöntää erityisoikeudet tapauskohtaisesti asianmukaisten lääkärintodistusten ja muiden selvitysten perusteella.

Edelleen selvityksessä on kantelussa esitettyjen väitteiden johdosta ja kantelijan lapsen osalta todettu, että A oli 29.8.2013 sähköpostitse tiedustellut aluejohtaja B:ltä tyttärensä kuljetusasiaa koskevan päätöksen tilannetta. B oli samana päivänä vastannut, että iltapäiväkuljetukset tulitaisiin järjestämään niin, että ne ovat kestoiltaan inhimilliset ja huomioivat lapsen erityistarpeet. Edelleen selvityksen mukaan asiakkuusvastaava ja koulukuljetuksia järjestävän henkilön esimies olivat selvittäneet kantelijan esittämiä syksyä 2011 koskevia epäkohtia ja antaneet siitä puhelimitse kantelijalle vastauksen syksyllä 2011.

Aluehallintoviraston lausunnossa on todettu opetuksen järjestäjän olevan vastuullinen huolehtimaan siitä, että koulukuljetukset toimivat hyvin ja turvallisuutta vaarantamatta ja että kuljetusjärjestelyjä koskeva tieto tavoittaa hyvissä ajoin kaikki huoltajat. Opetuksen järjestäjälle jää kuitenkin varsin laaja harkintavalta kuljetusten käytännön toteutuksessa.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan ottaen huomioon kantelijan kuvaamat menettelyt kuljetusten toteutuksessa, siihen liittyvässä tiedonvaihdossa ja päätöksenteossa sekä lääkärin lausunnossakin todetut vaikeavammaisen lapsen yksilölliset erityistarpeet ei opetuksen järjestäjä ollut tässä tapauksessa pystynyt riittävällä tavoin huolehtimaan kuljetusten toimivuudesta, oppilaan turvallisuudesta ja kuljetuksiin liittyvästä tiedonkulusta huoltajan ja vastuullisen kuljetuksen toteuttajaorganisaation välillä. Aluehallintoviraston mukaan lapsen kuljettaminen vuoroin yhteiskuljetuksella ja vuoroin pikkutaksilla ei ole ollut perusteltua, koska hänellä oli lääkärinlausunnon mukaan ollut tarve ajallisesti mahdollisimman lyhyisiin, enintään puolen tunnin kestoisiin kuljetuksiin.

Edelleen aluehallintoviraston lausunnon mukaan kuljetusjärjestelyä koskeva päätöksenteko ja siihen liittyvä yhteydenpito huoltajan ja viranomaisen välillä oli syksyn 2011 ja kevään 2012 aikana vienyt asian kiireellisyyden huomioon ottaen varsin pitkän ajan. Vaikka hakijan tulee esittää koulukuljetusta koskevassa hakemuksessaan sille perusteet, ei uusia lääkärinlausunnoita tule kuitenkaan edellyttää joka vuosi ellei se erityisestä syystä ole perusteltua. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista on tehdä toistaiseksi voimassa oleva ja kehitysvammaisen lapsen erityisolosuhteet mahdollisimman pitkäjänteisesti ja vakiintuvasti huomioiva päätös.

3.3

Tutkinnan rajaus

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeusasiamies ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä. Näin ollen olen perehtynyt asiaan siltä osin, kuin siinä on kyse tapahtumista 20.12.2011 jälkeen.

Totean myös yleisesti, että oikeusasiamiehen kirjalliseen kantelumenettelyyn perustuvassa laillisuusvalvonnassa mahdollisuudet arvioida yksittäisessä tapauksessa esimerkiksi koulukuljetusten yksilöllisesti parasta toteuttamistapaa ovat hyvin rajalliset. Oikeusasiamies ei voi muuttaa eikä kumota viranomaisten päätöksiä, eikä antaa viranomaisille määräyksiä siitä, kuinka niiden tulisi toimia harkintavaltaansa kuuluvissa asioissa. Oppilaan ja hänen

huoltajiensa ensisijainen oikeusturvakeino on hakea muutosta opetuksen järjestäjän kuljetusta koskevaan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen.

3.4

Arviointi

Kunnan on huolehdittava ostamiensa palvelujen laadusta ja asianmukaisuudesta. Opetuksen järjestäjällä on kokonaisvastuu huolehtia siitä, että koulukuljetukset toimivat hyvin ja lapsen edun mukaisesti. Edelleen opetuksen järjestäjän huolehtimisvastuuseen kuuluu, että koulukuljetuksia hoitava yrittäjä noudattaa toiminnassaan koulukuljetuksista annettuja säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Opetushallituksen julkaisussa Koulukuljetusopas 2011 on todettu, että koulukuljetukset ovat koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulukuljetukset suoritetaan peruskoulun kasvatustavoitteita noudattaen ja että määrättyjä kuljetusreittejä ja -aikatauluja noudatetaan. Reitit ovat joko tilaajan, kuljetuksen suorittajan tai osapuolten yhteisesti määrittelemiä. Kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta kuitenkin sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen.

Oikeuskirjallisuuden (ks. Hakalehto-Wainio, Suvia: Oppilaan oikeudet opetustoimessa, Hämeenlinna 2012, s.263–267) mukaan koulukuljetuksista päätettäessä on lähtökohdaksi otettava oppilaiden ja yksittäisen oppilaan intressit, perusopetuksen tavoitteiden toteuttaminen ja oppilaille kuuluvat oikeudet.

Kantelussa on edellä ilmenevästi kerrottu, että lapsi oli sekä vuoden 2012 että vuoden 2013 syyslukukauden alussa siirretty takaisin yhteiskuljetukseen vastoin opetuksen järjestäjän viimeistään maaliskuussa 2012 toteamaa tarvetta erilliskuljetukseen (ns. pikkutaksi). Lääkärintodistuksen mukaan lapsen kohtuullisena kotimatkan kestona voitiin hänen erityistarpeensa huomioiden pitää enintään 30 minuuttia. Kantelun mukaan syyslukukauden 2012 alussa lapsen kotimatka saattoi kuitenkin kestää jopa kaksi tuntia. Kantelijalta oli edellytetty lääkärintodistuksia useaan otteeseen ja kuljetusjärjestelyt ja -aikataulut olivat selvinneet hyvin myöhään. Kantelun perusteella arvioituna kuljetusjärjestelyt olivat syyslukukauden 2012 ja 2013 alussa olleet varsin sekavat ja asioiden selvittäminen ja kuljetuksen järjestäminen lapsen edun edellyttämällä tavalla olivat olleet lähinnä kantelijan oman aktiivisuuden ja peräänantamattomuuden varassa.

3.4.1

Oikeusasiamiehen selvityspyyntöön vastaaminen

Perustuslain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot. Selvityspyynnössäni pyysin muun ohella kiinnittämään huomiota siihen, kuinka selvityspyynnössä yksilöityjen kuljetusten järjestämisessä oli huolehdittu palvelun laadusta ja lasten turvallisuudesta sekä otettu huomioon erityistä tukea tarvitsevien lasten etu ja heidän yksilölliset tarpeensa. Kaupungin selvitys on edellä ilmenevällä tavalla varsin niukka, eikä siinä tosiasiallisesti ole otettu lainkaan kantaa tai vastattu kantelijan omassa asiassaan esittämään arvosteluun. Pidän kaupungin menettelyä olla esittämättä pyydettyä selvitystä moitittavana.

Kaupungin antama selvitys on käsitykseni mukaan tulkittava niin, että kantelussa esitetyt näkemykset ja tapahtumainkulku on selvityksessä myönnetty riidattomasti oikeiksi.

3.4.2

Perusopetuslain mukaisten maksuttomien kuljetusten järjestäminen

Perusoikeutena on kaikille yhtäläisesti turvattu oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Tämän subjektiivinen oikeus edellyttää toteutuakseen fyysisesti, psyykkisesti ja henkisesti turvallista oppimisympäristöä. Opetuksen järjestäjän velvollisuus on järjestää opetus oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaan sekä toimia opetuksessa yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetuksen oppilaalla on muun ohella oikeus maksuttomaan kuljetukseen perusopetuslaissa säädeltujen edellytysten täyttyessä. Turvalliseen oppimisympäristöön voidaan lukea myös koulukuljetukset (ks. Hakalehto-Wainio, Suvianna: Turvallisen oppimisympäristön toteutumisen oikeudellisista haasteista peruskoulussa, Lakimies 2/2012 s. 238–258).

Kun kyse on vammaisesta ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevasta lapsesta, tulee kuljetusjärjestelyjä koskevan päätöksenteon aina perustua ensisijassa lapsen etuun, lasta koskevaan tietoon ja tapauskohtaiseen harkintaan. Lapsen yksilöllistä tarvetta selvittäessä ja kuljetusjärjestelyjä tehdessä on pyrittävä hyvään yhteistyöhön lapsen huoltajien tai muiden hänen hoidostaan vastaavien henkilöiden kanssa. Kun lapsella on kuljetuksen toteutukseen liittyviä erityisvaatimuksia, tulee kuljetusjärjestelyjä (mm. reitit ja aikataulut) koskevat tiedot toimittaa huoltajille tai muille lapsen hoidosta vastaaville henkilöille riittävän varhaisessa vaiheessa. Tärkeää on myös huolehtia, että kuljetukset toteutetaan ennalta ilmoitetun aikataulun ja reitin mukaisesti.

Saamani selvityksen perusteella katson, että kaupunki opetuksen järjestäjänä ei ole tässä tapauksessa riittävällä tavoin huolehtinut kuljetusten yksilöllisestä järjestämisestä, niiden toimivuudesta, oppilaan turvallisuudesta ja kuljetuksiin liittyvästä tiedonkulusta huoltajan ja vastuullisen kuljetuksen toteuttajaorganisaation välillä ottaen erityisesti huomioon vaikeavammaisen lapsen yksilölliset erityistarpeet. Kaupunki on toiminut perusopetuslain ja lapsen edun vastaisesti laiminlyödessään nämä velvollisuudet.

3.4.3

Asian selvittäminen

Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) mukaan hallintolain 7 §:n mukainen palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointiin tulee voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Asiointi on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva voi helposti muodostaa kokonaiskäsityksen asiansa hoitamiseen tarvittavan palvelun sisällöstä ja siihen liittyvistä toimista.

Viranomaisen on hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Oikeuskirjallisuudessa (Talentum Fokus, Hallinto-oikeus, Olli Mäenpää) on todettu, että viranomaisen selvittämisvelvollisuuden sisältönä on huolehtiminen siitä, että tosiseikat tulevat selvitettyiksi, näiden tosiseikkojen arviointi sekä sovellettavan lain tunteminen. Tämä yleinen huolehtimisvelvollisuus merkitsee sitä, että viranomaisen on hankittava selvitys ratkaisun kannalta merkityksellisistä tosiseikoista, ellei selvitysvastuun jakautumista koskevista perusteista johdu, että tämä vastuu kuuluu asianosaiselle tai muulle taholle. Viranomaisen tehtävänä on arvioida, milloin selvitys on riittävää, jotta ratkaisun tekemiseen tarvittavat tiedot ovat käytettävissä.

Viranomaisen voi myös pyytää asian vireillepanijaa täydentämään hakemustaan, jos asiaa ei voida ratkaista viranomaisen hankkiman tai sille toimitetun selvityksen perusteella. Viranomaisen ei kuitenkaan voi pyytää asiakkaaltaan tai hankkia sellaista selvitystä, jolla ei ole merkitystä päätöksenteossa tai asiaa muutoin ratkaistaessa.

Aluehallintoviraston lausuntoon viitaten katson, ettei kaupungilta saadusta selvityksestä ole ilmennyt hyväksyttäviä perusteita sille, että kantelijalta oli kuljetuspäätöksen tekemiseksi edellytetty toistuvasti uusia lääkärintodistuksia, kun kyse oli ollut vaikeavammaisesta, pysyvästi sairaasta lapsesta. Tältä osin pidän kaupungin menettelyä virheellisenä ja hyvän hallinnon vastaisena.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan kaupungille huomautuksen edellä selostetuista lainvastaisista tai virheellisistä menettelyistä.

Tässä tarkoituksessa lähetän lasten- ja nuorten palvelujen lautakunnalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.